

Акулов О.Ю. Нові відомості про гриби Причорномор'я // Матеріали VI з'їзду фітобіологів Причорномор'я (Херсон-Лазурне, 19 травня 2015 р.). – Херсон: ХДУ, 2015. – С. 7-9.

НОВІ ВІДОМОСТІ ПО ГРИБИ ПРИЧОРНОМОР'Я

Акулов О.Ю.

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна,
кафедра мікології та фітоімуннології, e-mail: alex_fungi@yahoo.com

New data about 33 species of fungi from the Western Black Sea Region are reported. Research covered by steppe vegetation complexes of the Regional landscape park "Tiligulsky" and the Landscape reserve of local importance "Tarutinsky steppe" (Odessa region, Ukraine). The list of revealed species with short notes about some of them is given below.

У порівнянні з лісовою та лісостеповою природними зонами, різноманіття грибів степів досліджено значно гірше. Домінування трав'янистих рослин разом зі специфічними та доволі суворими природно-кліматичними умовами, накладає неабиякий відбиток на гриби степів. Зокрема, серед степових грибів є багато таких, що утворюють масове спороношення не влітку або восени, а навесні на перезимувалих рослинних рештках. Для ідентифікації таких грибів дуже важливим є визначення видової приналежності рослини-субстрату, що зробити по перезимувалих рештках буває непросто навіть ботаніку. Для вирішення цієї проблеми варто проводити комплексні ботаніко-мікологічні експедиції. Збір гербарних матеріалів, які послуговували основою для виконання даної роботи, проводили під час однієї з таких експедицій.

Експедиція «Степи Західного Причорномор'я» відбулася у першій декаді травня 2014 р. під егідою Херсонського державного університету. Дослідженнями були охоплені цінні комплекси степової рослинності з регіонального ландшафтного парку «Тилігульський» (далі ТЛ) та ландшафтного заказника місцевого значення «Тарутинський степ» (далі ТС). Обидва природні резервати розташовані на території Одеської області (Україна).

У результаті проведених досліджень було визначено 33 види, серед яких 22 є представниками аскомікотових грибів, а 11 – базидіомікотових. Перелік видів та короткі нотатки про деякі з них наведені нижче.

ASCOMYCOTA BOLD EX CAVAL.-SM.:

Alternaria eryngii (Pers.) S. Hughes et E.G. Simmons – на мертвих перезимувалих стеблах *Eryngium campestre* L., ТЛ. — Новий для України вид.

Botryosphaeria sarmentorum A.J.L. Phillips, Alves et Luque в стадії анаморфи *Dothiorella sarmentorum* (Fr.) A.J.L. Phillips, Alves et Luque – на сухих гілках *Amygdalis nana* L. (= *Prunus tenella* Batsch), ТЛ.

Cladosporium cladosporioides-complex – на мертвих перезимувалих стеблах *Falcaria vulgaris* Bernh., ТЛ.

Colletotrichum dematium (Pers.) Grove – на мертвих перезимувалих стеблах *Eryngium campestre* L., *Falcaria vulgaris* Bernh. та *Seseli montana* L., ТЛ.

Colletotrichum gloeosporioides (Penz.) Penz. et Sacc. (телеоморфа *Glomerella cingulata* (Stoneman) Spauld. et H. Schrenk) – на мертвих перезимувалих стеблах *Eryngium campestre* L., ТЛ.

Cucurbitaria caraganae P. Karst. – на мертвих гілках *Caragana frutex* (L.) K. Koch, ТЛ.

Cucurbitaria elongata (Fr.) Grev. разом з анаморфою *Camarosporium elongata* (Fr.) Wijayaw. et K.D. Hyde – на мертвих гілках *Robinia pseudoacacia* L., ТЛ.

Diaporthe arctii (Lasch) Nitschke в стадії анаморфи *Phomopsis arctii* (Lasch) Traverso – на мертвих перезимувалих стеблах *Onopordum acanthium* L., ТЛ та *Xanthium strumarium* L., ТС.

Diaporthe semi-immersa Nitschke в стадії анаморфи *Phomopsis semi-immersa* (Sacc.) Traverso – на мертвих гілочках *Crataegus oxyacantha* L., ТЛ.

Diplodia crataegi Westend. – на мертвих гілках *Crataegus oxyacantha* L., ТЛ

Discostroma corticola (Fuckel) Brockmann разом з анаморфою *Seimatosporium lichenicola* (Corda) Shoemaker et E. Müll. – на мертвих гілках *Crataegus oxyacantha* L., ТЛ.

Epicoccum nigrum Link – на мертвих перезимувалих стеблах *Marrubium vulgare* L., ТЛ. — Цей космополітний вид колонізує різноманітні рослинні рештки, а інколи може розвиватися як мікофіл на спороношеннях інших грибів.

Leptosphaeria doliolum (Pers.) Ces. et De Not. – на мертвих перезимувалих стеблах *Seseli montana* L. ТЛ.

Mollisia rosae (Pers.) P. Karst. – на мертвих стеблах *Rosa* sp., ТЛ.

Othia spiraeae (Fuckel) Fuckel – на мертвих гілках *Crataegus oxyacantha* L., ТЛ.

Phaeosphaeria sp. разом з анаморфою *Stagonospora* sp. – на мертвих перезимувалих стеблах *Asparagus* sp., ТЛ. — Псевдотеції дрібні, занурені в субстрат і виступають назовні лише верхівками. Аски 8-ми спорові, бітунікатні, 109-112 × 14,2-16,7 μm. Псевдопарафізи численні, ниткоподібні, розгалужені, анастомозуючі. Аскоспори розташовані у два ряди, (5-) 6-септовані, бурі, трохи нерівнобічні, перетягнуті біля субмедіальної септи, (20,1-) 25,7-27,4 μm. Конідії *Stagonospora*-типу, (4-) 6-7-септовані, (20,2-) 32,5-36,7 × 4,5-5,3 μm, такого саме кольору як аскоспори. — Досліджений зразок не є *Phaeosphaeria culmorum* (Auersw.) Leuchtm., який зареєстрований на *Asparagus* sp. у Швейцарії. Діагноз виду *Stagonospora asparagi* S. Ahmad, описаного у Пакистані, нам не вдалося відшукати. Оскільки серед описаних видів *Phaeosphaeria* немає жодного, який би відповідав ознакам дослідженого зразка, можна припустити що це новий для науки вид. Дублікат зразку *Phaeosphaeria* sp. з Причорномор'я (CWU (Myc)

AS 5825) надіслано для подальших досліджень одному з монографів роду *Phaeosphaeria* – Кевіну Гайду (Kevin Hyde).

Phoma herbarum var. *herbarum* Westend. – на мертвих перезимувалих стеблах *Achillea* sp. та *Falcaria vulgaris* Bernh., ТЛ.

Phomatospora aff. *dinemasporium* J. Webster в стадії анаморфи *Dinemasporium* aff. *strigosum* (Pers.) Sacc. – на мертвих перезимувалих стеблах *Stipa* sp., ТЛ. — Субстрат є типовим для гриба *D. strigosum*, але конідії у дослідженого зразка є значно більшими за розміром: (12,9-) 15,3-17,4 × 2,5-3 μm (без придатків). Натомість *Dinemasporium strigosum* має конідії : 9,5-11 × 1,5-2 μm.

Pseudocamarosporium aff. *corni* Wijayaw., Camporesi et K.D. Hyde – на мертвих гілках *Malus domestica* Borkh., ТЛ. — *Pseudocamarosporium corni* був описаний як новий для науки вид у 2014 р. на *Cornus*. Наш зразок є подібним за морфологічними ознаками, але зібраний на *Malus*. За для верифікації видової приналежності дублікат зразку з Причорномор'я було відправлено авторам *P. corni*.

Pseudolachnea hispidula (Schrad.) V. Sutton – на мертвих перезимувалих стеблах невизначеної трав'яної рослини, ТЛ.

Trimmatostroma cf. *betulinum* (Corda) S. Hughes – на мертвих гілках *Crataegus oxyacantha* L., ТЛ. — Глід не є типовим субстратом для *Trimmatostroma betulinum*.

Tympans alnea (Pers.) Fr. – на мертвих гілках *Malus domestica* Borkh., ТЛ. — Цей вид є широко поширеним в Україні, але зазвичай помилково наводиться під назвою *Tympans conspersa* (Fr.) Fr. За сучасними даними *T. conspersa sensu strictu* колонізує *Sorbus* spp.

BASIDIOMYCOTA BOLD EX R.T. MOORE:

“*Aecidium euphorbiae*” (вірогідно *Endophyllum euphorbiae-sylvaticae* (DC.) G. Winter) – на живих листках *Euphorbia* sp., ТЛ.

Cyathus olla (Batsch) Pers. – на ґрунті в степу, ТЛ.

Merismodes fasciculata (Schwein.) Donk – на опалих гілках *Pyrus communis* L., ТЛ.

Peniophora cinerea (Pers.) Cooke – на мертвих гілках *Rosa* sp., ТЛ.

Phellinus lonicerinus (Bond.) Bond. et Singer – на всихаючих стовбурах *Lonicera tatarica* L., ТЛ. — Рідкісний вид трутовиків, який колонізує стовбури жимолості. Дотепер був відомий в Україні за двома знахідками з Донецької та Луганської областей.

Phragmidium potentillae (Pers.) P. Karst. – на листках *Potentilla* sp., ТЛ.

Polyporus arcularius (Batsch) Fr. – на напівзанурених у ґрунт гілках cf. *Pyrus communis* L., ТЛ

Puccinia falcaria Fuckel – на живих листках *Falcaria vulgaris* Bernh., ТЛ.

Radulomyces confluens (Fr.) M.P. Christ. – на мертвих гілках *Crataegus oxyacantha* L. та *Rosa* sp., ТЛ.

Tulostoma brumale Pers. – на ґрунті, ТЛ та на ґрунті серед куртин *Stipa* sp., ТС.

Vuilleminia cystidiata Parmasto – на сухих гілках *Crataegus oxyacantha* L.,
ТЛ.

Автор висловлює щирю подяку професорам Херсонського державного університету О.Є Ходосовцеву за організацію експедиції «Степи Західного Причорномор'я» та І.І. Мойсієнко за допомогу у визначенні рештків вищих рослин, які є субстратами для досліджуваних грибів.